

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

SERIES 3: 28 - EARLY SHABBAT OU ISRAEL/BEIT KENESSET HANASI - SUMMER 2025

• In many Northern communities in the summer, Shabbat comes in and goes out very late.¹ In those places, many communities hold an 'Early Shabbat' minyan which enables families to eat earlier and engage their children in Friday night dinner. What are the halachic pros and cons of such a minyan?²

A] TOSEFET SHABBAT

1. וַיִּקְרָא אֱלֹקִים לְאֹרֶל יוֹם וְלַחֲשֹׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

בראשית א:ה

The Torah describes the day as beginning in the evening.³

2. שֶׁבַת שְׁבִתוֹן הוּא לָכֵם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ בְּעֶרֶב מִעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבֹּתוּ שַׁבְּתֵיכֶם:

ויקרא כג:לב

Yom Kippur is on 10th Tishrei. However, the Torah describes the mitzva of 'inuy' (which halachically equates to fasting) as beginning on 9th Tishrei 'in the evening', and running to the next evening.

3. (ויקרא כג) וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּתַשְׁעָה לַחֹדֶשׁ. יכול יתחיל ויתענה בתשעה. תלמוד לומר - בערב. אי בערב יכול משתחשך. תלמוד לומר בתשעה. הא כיצד? מתחיל ומתענה מבעוד יום. מכאן שמוסיפין מחול על הקודש. ואין לי אלא בכניסתו, ביציאתו מניין? תלמוד לומר (ויקרא כג) מִעֶרֶב עַד-עֶרֶב. ואין לי אלא יום הכפורים, שבתות מניין? תלמוד לומר תִּשְׁבֹּתוּ. אין לי אלא שבתות, ימים טובים מניין? תלמוד לומר (ויקרא כג) שַׁבְּתֵיכֶם. הא כיצד? כל מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על הקודש.

יומא פא:

Chazal learn from the extra wording of this verse that there is a mitzva⁴ to add kedusha to every Shabbat/Chag by adding on time from the weekday both before and after the Shabbat/Chag.

4. לעשות את השבת - עוד ירצה על דרך אומרם ז"ל (יומא פא) שצריך להוסיף מחול על הקודש ולא לימנע ממלאכה אחר שיגיע ויתנוצץ יום השבת. אלא צריך להכין עצמו בקדושת שבת ויצא כחתן לקראת כלה ויהיה יושב ומשמר עד שיגיע השבת. לעשות - פירוש לקיים מעשים הצריכין בו. עוד ירצה באומרו 'לעשות את השבת' כי מה שמוסיף מחול על הקדש יסכים ה' לקרותו שבת ונמצא זה האיש עושה שבת ממש. כי שעות מיום ו' וגם שעות מיום א' שהם חול בני ישראל עושים אותם שבת.

אור החיים שמות לא:טז

The Orach Chaim understands that when the Torah commands the Jewish people 'to make the Shabbat', this is a reference to Tosefet Shabbat - the moments that we take from Friday and Sunday and then God designates as Shabbat.

5. ואמר רבי יוסי: יהא חלקי ממכניסי שבת בטבריא וממוציאי שבת בצפורי.

שבת קיח:

1. Candle lighting in Anchorage, Alaska in mid-June is around 11.25pm and in Fairbanks is even later at 12.20am!! (There IS a Jewish community in Fairbanks - they call themselves the 'Frozen Chosen'!) Even in more 'normal' communities, Shabbat times can still be very late. In Glasgow candle lighting in mid-June is 9.48pm. In Oslo it is 10.25pm. This situation is not just in mid-June but covers much of the period from May through August.
2. For an excellent and well-sourced summary of the halacha see http://halachipedia.com/index.php?title=Making_early_Shabbat . See also <http://etzion.org.il/en/accepting-early-shabbat> and <https://outorah.org/p/46854/>
3. This is certainly the halachic understanding of this verse, even though its pshat may be more complicated. The Rashbam famously, and controversially, understood the pshat as teaching that the day runs from morning to morning - i.e. 'it was evening and reached the next morning and that was the end of the first day'. Ibn Ezra was so unhappy with this understanding that he wrote his Igeret HaShabbat to refute it! See https://www.sefaria.org.il/The_Sabbath_Epistle%2C_Author's_Preface.1?lang=en
4. There is a machloket as to whether this is a Torah or Rabbinic mitzvah. Tosafot and the Ramban rule that it is a mitzvah deoraita. Most poskim rules that women are fully obligated in Tosefet Shabbat, although there is a view (Minchat Chinuch 313:9) that women are not obligated since it is a positive time-bound mitzvah and is not part of the laws of Shabbat (parallel to the machloket concerning havdala).

Rabbi Yosei poetically expressed his desire to extend Shabbat by starting Shabbat in Tiveria (lower down where the sun sets sooner and Shabbat starts earlier) and ending it in Tzipori (on a hill where the sun sets later and Shabbat goes out later).⁵

6. י"א שצריך להוסיף מחול על הקודש. וזמן תוספת זה הוא מתחלת השקיעה שאין השמש נראית על הארץ עד זמן בין השמשות. והזמן הזה ... רצה לעשותו כולו תוספת, עושה. רצה לעשות ממנו מקצת, עושה. ובלבד שיוסיף איזה זמן שיהיה ודאי יום מחול על הקודש.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רס"א סעיף ב

The Shulchan Aruch rules⁶ that a person must add on Tosefet Shabbat - whether a lot or a little - from that which is definitely chol to that which is kodesh.⁷

7. (כב) איזה זמן - ולא סגי בזה כפי כ"ש חלף שצריך קצת יותר. ושיעור התוספת עם צין השמשות ציחד עולה כמעט חלי שעה ...

משנה ברורה סימן רס"א ס"ק כב

The Mishna Berura rules that Tosefet Shabbat must be more than a tiny amount of time.⁸ Together with bein hashemashot it should come to around ½ hour. This effectively means that Tosefet Shabbat should be at least 5 minutes or so.⁹

8. ולפ"ז יש ליזהר מאד שלא לעשות מלאכה אחר שהחמה נתכסה מעיינו. ואפילו מלאכה מזוהר כגון הדלקת הנרות לסעודת שבת ג"כ יזהר מאד לגמור הדלקתם קודם שהשקע החמה דלח"כ הוא בכלל זב"ש ... ולכתחלה אין להמתין עד הרגע האחרון רק יקדים הדלקתם משעה שהשמש צרשתי האילנות כדלקמן. ומי שמחמיר על עצמו ופורש עצמו ממלאכה חלי שעה או עכ"פ שליש שעה קודם שקיעה אשרי לו דכח יולא בזכ ידי שיטת כל הראשונים.

משנה ברורה סימן רס"א ס"ק כג

Absolutely no melacha may be done after sunset, since this is within the period of bein hashemashot.¹⁰ The Mishna Berura recommends that Tosefet Shabbat should be around a half or a third of an hour.¹¹ This is the basis for the different minhagim around the world of lighting candles 18, 20, 25, 30¹² or 40 minutes before sunset.

9. יכול לא יהא בכלל עונש, אבל יהא מוזהר על תוספת מלאכה - תלמוד לומר (ויקרא כ"ב): וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה - על עיצומו של יום הוא מוזהר, ואינו מוזהר על תוספת מלאכה.

יומא פא.

Chazal learn that, although there is a mitzva to add on Tosefet Shabbat, this time is NOT treated exactly the same way as the day of Shabbat itself.¹³ The obligation of karet, and indeed the negative prohibition of melacha applies on the day itself. Tosefet Shabbat is a separate positive obligation to add onto the kedusha of the day.¹⁴

- Another understanding of this statement is that Tiveria is further East, where Shabbat will come in earlier, and Tzipori is to the West, where Shabbat goes out later. The Ri Migash comments that they were within the same Shabbat techum and it was technically possible to get from one to the other over Shabbat (although they are a good 7+ hour walk apart and today this would certainly not be possible.)
- The use of the expression 'יש אומרים' at the start of this halacha reflects the fact that Tosefet Shabbat is not mentioned explicitly by the Rambam or the Tur.
- The exact timing on what is definitely day and when is the beginning of 'bein hashemashot' is complex and we will be'H look at this in the next shiur. The Shulchan Aruch takes the view of Rabbeinu Tam (which is that of most Rishonim) that sunset is NOT actually the beginning of bein hashemashot. Rather bein hashemashot starts some time after sunset. The almost uniform psak today is not according to this position, but rather according to the Geonim and other Rishonim, that sunset is the start of bein hashemashot. As such, Tosefet Shabbat must be added on BEFORE that so that it come from definite chol.
- Although other poskim rule that even a very small addition will suffice - see Igrot Moshe 3:38. Elsewhere, (Igrot Moshe 1:96) Rav Feinstein requires at least two minutes. Avnei Nezer (4:98) suggests at least 4 minutes and others say at least 5.
- There is a debate as to whether this acceptance of Shabbat should be explicit and verbal, mental, or merely a passive desisting from Melacha. Saying 'Shabbat Shalom' may be enough (which is one reason why some people are particular NOT to say this before Mincha. R. Yoel Bin-Nun is particular to say 'Shabbat Le-Shalom' when greeting before he wishes to be mekabel Shabbat).
- This is the view that is followed today. The position of Rabbeinu Tam will be looked at in more detail in the following shiur.
- Some poskim understand that this will satisfy the opinion of the Yere'im who is the most machmir in defining bein hashemashot as 18 minutes BEFORE sunset. But the position of the Yere'im is actually more complex - see the following shiur.
- Rav Herschel Schachter quotes Rav Soloveitchik as saying that the practice in Europe was to leave 30 minutes (Nefesh HaRav p154).
- In fact, even if Shabbat has been accepted early, for many halachot it is still considered to be Friday, eg (i) if someone realized that they had forgotten to count the Omer for Friday they can still do so; (ii) if a woman had forgotten to do a Hefsek Tahara she may still do so; (iii) if a woman sees dam nidda after accepting Shabbat, the first of her 5 days is Friday; (iv) a baby boy born after Kabbalat Shabbat but before sunset on Friday evening will have his brit the following Friday morning.
- There is a debate about the status of 'Shabbat' during Tosefet Shabbat, including whether the acceptance can be considered to be a personal neder. Consequently, there is a discussion as to whether hatarat nedarim would work. Taz (263:3) rules that it does work. Magen Avraham (263:31) rules that it does not. (There is also a parallel discussion on hafarat nedarim by a husband of his wife's kabbalat Shabbat, introducing the additional general question of whether types of neder a husband may annul). A case arose in Yerushalayim some years ago of a Friday brit which was postponed to Sunday because the baby was yellow on Friday morning. Someone noticed on Friday afternoon that the baby looked fine and that the brit could be performed bizmano. However, the mohel had already accepted Early Shabbat and refused to perform the brit. The family countered that a brit bizmano overrides Shabbat, on which the mohel asked whether this included a brit on Friday after kabbalat Shabbat! In the event, the brit was not performed until Sunday. Afterwards, Rav Yosef Eliyashiv ruled that the mohel should have done hatarat nedarim on his kabbalat Shabbat and then performed the brit bizmano!

10. הגה: ואם רוצה להקדים ולקבל עליו השבת מפלג המנחה ואילך הרשות זידו.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רס"א סעיף ב

The Rema rules that the EARLIEST one can accept Shabbat is plag hamincha.

11. (כה) הרשות ביזו - ונאסר צעשיית מלאכה. אצל אס קיבל עליו השבת קודם פלג המנחה אין צקבלתו כלום. ופלג המנחה נקרא שעה ורביע קודם הערב. ועיין לעיל צסימן רל"ג דהוא שעות זמניות דהיינו בין שביס ארוך או קר מתחלק ליי"צ חלקים וחלק ורביע קודם הערב הוא פלג המנחה.

משנה ברורה סימן רס"א ס"ק כה

Plag Hamincha is 1¼ halachic hours before the end of the halachic day.¹⁵

- But all of this concerns accepting the kedusha of Shabbat earlier. It does NOT specifically sanction making 'Early Shabbat', which leads to one davening and eating early. Are there any issues with this?
- Since making early Shabbat is based on the halachic principle of Tosefet Shabbat there are certain situations in which some poskim recommend that early Shabbat should not be done:
 - When Rosh Chodesh falls on Friday night. Since there is no concept of 'Tosefet Rosh Chodesh'¹⁶ it is questionable whether 'Ya'ale VeYavo' can be said before dark¹⁷.
 - When one is commemorating a Yahrzeit that Shabbat and saying kaddish/serving as shaliach tzibbur¹⁸.
 - A Bar Mitzva boy who becomes 13 that Shabbat. Is his Ma'ariv/Shema that of an adult if he davens early? Can he act as shaliach tzibbur?¹⁹

B] EARLY SHABBAT - THE ISSUES

B1] THE EARLIEST 'EARLY SHABBAT'

12. רב איקלע לבי גניבא וצלי של שבת בערב שבת שמע מינה מתפלל אדם של שבת בערב שבת (רש"י - שקבל עליו שבת מצטור יוס).

ברכות כז.

Rav would daven Friday night Ma'ariv early. Was this a practice specific to Shabbat²⁰, or did he do so even during the week?

13. לא יקדים למהר להדליק בעוד היום גדול שאז אינו ניכר שמדליקו לכבוד שבת. ... ואם רוצה להדליק נר בעוד היום גדול ולקבל עליו שבת מיד רשאי כי כיון שמקבל עליו שבת מיד אין זו הקדמה. ובלבד שיהא מפלג המנחה ולמעלה שהוא שעה ורביע קודם הלילה.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רס"ג סעיף ד

The Shulchan Aruch rules that Shabbat candles may not be lit before Plag HaMincha.

14. מקדימין להתפלל ערבית יותר מבימות החול. ובפלג המנחה יכול להדליק ולקבל שבת בתפלת ערבית ולאכול מיד ...

שולחן ערוך אורח חיים סימן רס"ז סעיף ב

Similarly, although one may/should daven Ma'ariv a little earlier on Friday night, it cannot be before Plag HaMincha.

As such, it seems clear that Tosefet Shabbat, Kabbalat Shabbat, Candle Lighting and Ma'ariv can all be done FROM Plag HaMincha and onwards but not before.²¹

15. We will see below if this means sunset or nightfall.

16. Magen Avraham 419:1.

17. See Eretz Tzvi 1:25 and Teshuvot veHanhagot 1:87. R. Betzalel Zolty rules that it is permitted - Mishnat Ya'avetz OC 12 p.8.

18. Chelkat Ya'akov 3:149.

19. Michat Yitzchak 10:17.

20. i.e. even if Rav davened after dark on other evenings perhaps he was lenient to pray earlier on Friday night since because of Tosefet Shabbat - a time that had been halachically added to the day and effectively triggered the onset of Shabbat.

21. By way of illustration, Plag HaMincha in London next Friday night (June 13 2025) is at 7.35pm whereas regular candle light time is at 9.03pm. In New York, Plag HaMincha next Friday night is at 6.55pm whereas regular candle light time is at 8.10pm.

B2] THE MINCHA/MA'ARIV DILEMMA

15. תפלת המנחה עד הערב, רבי יהודה אומר עד פלג המנחה. תפלת הערב אין לה קבע.

משנה ברכות פרק ד משנה א

The Mishna cites a machloket between the Rabbanan and R. Yehuda on when mincha begins. According to the Rabbanan, it begins in the 'evening'. According to R. Yehuda, it begins at Plag Hamincha. Ma'ariv is more flexible and has no 'fixed' time.

16. תפלת הערב אין לה קבע - לפי שאינה חוצה כשחרית ומנחה ואינה אלא רשות ... ולפיכך לא הקפידו על תחלת זמנה וסופה.

פ' רמב"ם על המשנה שם

The Rambam explains that since Ma'ariv is (relative to Mincha) a 'reshut', the Rabbis were less concerned about the start and end times. Many Rishonim understand that the zman for Ma'ariv effectively begins when that for Mincha ends.

17. אמר רב חסדא: נחזי אנן, מדרב מצלי של שבת בערב שבת מבעוד יום - שמע מינה הלכה כרבי יהודה. אדרבה, מדרב הונא ורבנן לא הוו מצלו עד אורתא - שמע מינה אין הלכה כרבי יהודה! השתא דלא אתמר הלכתא לא כמר ולא כמר, דעבד כמר - עבד, ודעבד כמר - עבד.

ברכות כז.

The Gemara does not ultimately chose between the Tannaitic positions. As such, a person may chose either the position of the Rabbanan and daven Mincha until night and Ma'ariv from then, or that of R. Yehuda and daven Mincha until Plag and Ma'ariv from then.

18. ואסיקנא דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד. והוא שיעשה לעולם כחד מינייהו. שאם עושה כרבנן ומתפלל מנחה עד הלילה שוב אינו יכול להתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה. ואם עושה כר' יהודה ומתפלל ערבית מפלג המנחה ולמעלה, צריך ליזהר שלא יתפלל מנחה באותה שעה. ועכשיו שנהגו להתפלל תפלת מנחה עד הלילה, אין להתפלל תפלת ערבית קודם שקיעת החמה. ואם בדיעבד התפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה, יצא. ובשעת הדחק, יכול להתפלל תפלת ערבית מפלג המנחה ולמעלה. הגה: ולדין צמדינות אלו שנוהגין להתפלל ערבית מפלג המנחה, אין לו להתפלל מנחה אחר כך. וזדיעבד או צשעת הדחק ילא אם מתפלל מנחה עד הלילה דהיינו עד לאלת הכוכבים.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלג סעיף א

The Shulchan Aruch rules that one must choose one zman or the other and not be inconsistent. R. Yosef Karo rules that the Sefardi practice was to daven Ma'ariv at the later zman. The Rema rules that the Ashkenazi practice was to daven Ma'ariv earlier - from Plag. But, bedieved, if a person davened the 'other' zman, that was acceptable. Other poskim rule that one may choose Rabbanan one day and R. Yehuda another day, as long as one is consistent within the day.

19. ומ"מ אין להקל בזה רק אם עכ"פ צאיתו היום התפלל מנחה קודם פלג. אבל אם צאיתו היום גופא התפלל מנחה אחר פלג שוב אסור לו להתפלל ערבית קודם הלילה דהוי תרתי דסתרי צאיתו יום גופא. וכ"ז אם מתפלל ביחודי אצל כזור שהתפללו מנחה וכשילכו לביתם יהיה טורח לקצאם שנית לתפלת ערב ויתצטל תפלת הכזור לגמרי הקילו האחרונים שיותר להתפלל ערבית סמוך למנחה ...

משנה ברורה סימן רלג ס"ק יא

The Mishna Berura rules that an individual may never be inconsistent within the same day, but a community may do so if that is the only way they can get a minyan for Mincha and Ma'ariv.

20. (ג) ובפלג וכו' - משמע מדברי המ"א דאפילו הנוהגין להתפלל מעריב צמנה מותרים להתפלל כליל שבת מצע"י. ובלבד שיביא מפלג המנחה ואילך דכיון דמאזתה להוסיף מחול על הקודש וכבר קבל שבת עליו יכול לסמוך על דעת הסוברים דהוי כלילה לענין תפלה. אך הנוהג כן יזהר עכ"פ צע"ש להתפלל מנחה קודם פלג המנחה כדי שלא יהיה תרתי דסתרי אהדדי [היינו דלדעת ר' יהודה צמנה זמן מנחה נמשך רק עד פלג המנחה ומשם ואילך הוא זמן תפלת ערבית, ולדעת רבנן זמן מנחה הוא עד סוף היום וזמן מעריב הוא צערצ]. וי"א דצאצור יש להקל להתפלל מעריב מצע"י אף אם התפלל מנחה אחר פלג המנחה. ונ"ל שאין לסמוך על זה רק כשהוא מתפלל מעריב עכ"פ צבין השמשות וצשעת הדחק אבל לא כשהוא עדיין ודאי יום. וק"ש יחזור ויקרא כשהוא ודאי לילה.

משנה ברורה סימן רסז ס"ק ג

The Mishna Berura allows an Early Shabbat minyan but requires that Mincha should be before Plag and Ma'ariv after, except in a case of need and in a minyan, when he allows a late Mincha followed by Ma'ariv after sunset.

- As such, in an Early Shabbat minyan, Mincha should really be said before plag and Ma'ariv after. Most Early Shabbat minyanim try to do that and schedule their Mincha time around 20 minutes²² before Plag²³. However, where this is not possible, some poskim will permit (bedieved) Mincha to be said after Plag followed immediately by Ma'ariv.

21. סה תפלת ערבית בזמנה דוקא אפילו בשבת ואף ביחיד

מעשה רב הלכות פסוקי דזמרה וקריאת שמע ותפלה אות סה

The Vilna Gaon rules that Ma'ariv today must be at night, even on Shabbat. This would entirely rule out Early Shabbat!

- Since the strong custom in Israel is to daven Ma'ariv after nightfall, in accordance with the Vilna Gaon, there are many poskim who rule that the Early Shabbat minyan is not appropriate in Israel.²⁴
- Others disagree on the basis that Tosefet Shabbat mandates an early start to Shabbat and thus Ma'ariv on Shabbat can be earlier.²⁵
- Nevertheless, Kriyat Shema should be repeated by men AFTER tzeit hachochavim - see below.
- Since Mincha is normally davened before Plag, and candles may only be lit after Plag, women who wish to daven at Early Shabbat minyanim and also need to light candles may not go to Mincha in shul but must come on afterwards following lighting.²⁶

22. שאלה: ברוב הקהילות נוהגין בימים ארוכים בימי הקיץ לקרות ק"ש של ערבית ולהתפלל תפלת ערבית ג' או ד' שעות לפני צאת הכוכבים. אם יש שום ישוב או טעם למנהג זה כי גם הרבה ת"ח עם ההמון עם במנהג זה!

תשובה: דאין בידינו כלל למצוא ישוב וטעם למה שנהגו להקדים כ"כ זמן גדול ג' או ד' שעות. דהא דכתב ר"ת דמפלג המנחה ואילך חשוב לילה כר"י ויוצאין מאז ידי ק"ש ותפלה של ערבית. וכתב המרדכי ובהג"ה במיימון, וראב"ה כתב דדברי ר"ת עיקר הם, והבא להחמיר ע"ע ולהמתין עד כדברי שאר הגאונים מחזי כיוהרא ונקרא הדיט אם לא הורגל בשאר פרישות. מ"מ זמן זה אינו אלא שעה ורביע קודם צ"ה, אבל מנין לנו להקדים כ"כ? ע"כ נראה דאין ליישב כלל בטעם ובסברת התלמוד. אלא יש לומר - שהמנהג נשתררב על ידי תשות כח שירדה לעולם ורוב ההמון תאבנים ורעבים לאכול בעוד יום גדול בימים ארוכים. ואם היו אוכלים קודם מנחה היו שוהים באכילה ובשתיה ולא יבאו כלל לבית הכנסת. ומהאי טעמא אסרו כמה גאונים אפילו סעודה קטנה סמוך למנחה גדולה. וא"כ לא הוי שפיר דמי כלל לסעוד תמיד קודם תפלת המנחה, ומתוך כך, לא היה כח לת"ח לפרוש ההמון עם מלהתפלל תפילת ערבית ולקרוא את שמע בעוד היום גדול. וכה"ג אשכחן אפילו בדורות הראשונים בימי רב האי גאון כדאיתא באשירי ריש ברכות, ובימי ריב"א כדאיתא בהגה"ה במיימון בהלכות תפילה, שהיו הצבור מתפללין וקורין את שמע בערבית בזמן שהיה נראה לאלו הגאונים שלא היתה תפלה וק"ש בזמנה ואעפ"כ לא הוי מצי לעכבינהו.

גם שמעתי בשיבה מפי אחד מהגדולים ששמע וקבל כי בימי הקדמונים בקרימ"ש²⁷, התפללו ערבית וקראו את שמע בע"ש בעוד היום גדול כל כך, שהיה רב העיר שהיה מהגדולים הקדמונים - הוא וכל טובי הקהל עמו - הלכו לטייל אחר אכילה של סעודת שבת על שפת הנהר דונא"י והיו חוזרין לבתיהם קודם הלילה!

תרומת הדשן סימן א

The Terumat HaDeshen (15th century central Europe)²⁸ records that many communities regularly davened Ma'ariv on a weekday and indeed brought in Shabbat early WELL before Plag HaMincha! Although he does not justify this, he quotes an account of the Rav of Krems who, together with the community, davened so early on Friday afternoon, that they managed to go out walking by the Donau after Friday night dinner and still get back before dark!²⁹

23. וכן בס"ר רס"ז שאין לעשות תוספת קודם פלג המנחה ע"ש וודאי לכתחלה אין לעשות כן. אבל אם עשה כן מי ימחה בידו דאטו יש לנו שיעור לתוספת שנאמר דקודם לכן לא מהני! וראיתי מי שכתב דזהו דווקא מפלג המנחה [עמ"ב] ודברים תמוהים הם! ... וכן מצינו לקדמונים שהיו מתפללים ערבית כג' שעות קודם הלילה וקבלו עליהם את השבת [עיין תרומת הדשן ס' א' ושובת יעקב ס' חלק ב' סימן כ']

ערוך השולחן אורח חיים סימן רסג סעיף יט

The Aruch Hashulchan quotes the lenient position referred to in the Terumat Hadeshen³⁰ and expresses surprise at the stricter position that Shabbat may never be accept earlier than Plag, even bedieved! In practice, the poskim are strict on this and Shabbat is only ever accepted/candles lit after Plag.

22. Since almost every community adds in Kabbalat Shabbat, Ma'ariv itself will certainly be after Plag is Mincha is scheduled for 20 mins before Plag.

23. Rav Aharon Lichtenstein rules that it is better to daven Mincha alone without a minyan than to daven a late Mincha and early Ma'ariv. This was also the quoted position of Rav Soloveitchik. However a person who does this still needs to come for Mincha and pretend to daven, so as not to appear arrogant and separatist.

24. Rav Eliyashiv ruled that a person who wants to eat early with their children on a summer Shabbat evening should daven early Mincha, bring in Shabbat early after Plag and eat, and then daven Ma'ariv later with a minyan after nightfall. The Vilna Gaon ruled that if the only minyan in town is before nightfall, it is better to daven beyechidut after dark!

25. We saw above the Shulchan Aruch (263:2) rules that one may daven Ma'ariv earlier on Friday night even if one normally davens after dark. The Magen Avraham (263:1) gives a reason for this - Ma'ariv corresponds to the burning of the excess fats and limbs of the korbanot from the previous day. On Friday afternoon these had to be burned before Shabbat.

26. Their own Mincha should be said before lighting if they are mekabel Shabbat when lighting. If a woman lit before Plag, the candles should be extinguished and re-lit with a beracha.

27. Krems an der Donau in Austria, approximately 40 miles west of Vienna.

28. R. Israel Isserlein - born in Regensburg, Germany in 1390. Served as chief rabbi of Vienna-Neustadt, Austria. Died in Vienna in 1460.

29. Sunset in Krems in mid-summer is at around 9pm, although in the Middle Ages they did not have daylight savings time in the summer or, indeed, fixed time zones!

30. Even though the Terumat Hadeshen himself rejects this!

B3] IS PLAG HAMINCHA TOO LATE?

24. ... ושיעור י"צ שעות היום דמערין צו יש מחלוקת בין הפוסקים. די"א דחשנין מעמוד השחר עד לאל הכוכבים, וממילא לר' יהודה מותר להתפלל מנחה עד שעה ורביע קודם לה"כ ולרבנן עד הלילה ... וכך סתם המחבר צסימן זה ולקמן צסימן תמ"ג. וי"א דחשנין הי"צ שעות מנן החמה עד שקיעתה וממילא לר' יהודה אינו מותר להתפלל מנחה רק עד שעה ורביע קודם השקיעה ולרבנן עד השקיעה.

משנה ברורה סימן רלג ס"ק ד

The Mishna Berura brings two views on how to calculate halachic hours, and thus also Plag Hamincha. The position of the Magen Avraham and others is that the day should be calculated from dawn to nightfall³¹. The position of the Gra and others is that the calculation should be from sunrise to sunset. The Mishna Berura does not rule between these although states that the position of the Magen Avraham seems to be that followed by the Shulchan Aruch.³²

25. גם כתבנו שם דיש דעות בין הפוסקים אם שעה ורביע הזו הוא קודם השקיעה או קודם לאל הכוכבים. ע"כ לעניינו דיעדז אם קבל על עצמו לשם תוספת שבת עד שעה ורביע שקודם השקיעה יש להחמיר שלא לעשות מלאכה.

משנה ברורה סימן רס"א ס"ק כה

These two positions also translate into the question of Plag Hamincha on Erev Shabbat. Again, the Mishna Berura does not clearly rule between the two although seems to indicate that the preferred position is that of the Magen Avraham³³.

• The Early Shabbat minyan will only be helpful if the position of the Gra is followed. Shabbat may not be accepted before Plag, and the time of Plag according to the Magen Avraham is much later³⁴, not significantly before the 'normal' candle lighting time!³⁵

B4] RECITING SHEMA

26. זמן קריאת שמע בלילה משעת יציאת שלשה כוכבים קטנים ואם קראה קודם לכן, חוזר וקורא אותה בלא ברכות. ואם הצבור מקדימים לקרות ק"ש מבעוד יום יקרא עמהם קריאת שמע וברכותיה ויתפלל עמהם, וכשיגיע זמן קורא קריאת שמע בלא ברכות.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלה סעיף א

The Shema must be recited only after definite nightfall. As such, if a man davened Ma'ariv early, he must say Shema³⁶ together with the berachot during Ma'ariv³⁷, and then repeat Shema³⁸ again (without the berachot) after nightfall.

B5] STARTING A MEAL JUST BEFORE THE ZMAN FOR SHEMA

27. אסור להתחיל לאכול חצי שעה סמוך לזמן ק"ש של ערבית. ואם התחיל לאכול אחר שהגיע זמנה מפסיק וקורא ק"ש בלא ברכותיה וגומר סעודתו

שולחן ערוך אורח חיים סימן רלה סעיף ב

The Shulchan Aruch rules that it is prohibited to start a meal within ½ hour of the zman for Shema. If one did so, one should interrupt the meal as soon as the zman arrives, say the Shema and then resume the meal. If one started 'beheter'³⁹ one need not interrupt the meal and can say Shema at the end of the meal.⁴⁰

31. This also requires a position to be taken on when is *alot* (72 minutes before sunrise or 16.1 degrees below the horizon) and when is *zeit* (42, 50, 60 or 72 minutes after sunset)?

32. A halachic hour in the summer is always more than 60 minutes. In Yerushalayim in mid-summer it is 70 minutes. In Glasgow it is almost 90 minutes. All these are calculated according to the Gra (sunrise to sunset). According to the Magen Avraham (dawn to nightfall) the halachic hour will be much longer.

33. In his 2022 sefer *The Great Zmanim Debate*, R. Ahron Notis points out a number of factors which indicate that the '*alot to zeit*' position of the Magen Avraham should NOT be followed. Firstly, he notes that the suggestion that the halachic day should be measured from *alot to zeit* is astronomically impossible since, at the equinox, the day and night are only equal when measured from sunrise to sunset. As such, the other position - of Tosafot and the Terumat HaDeshen, which is recorded by the Magen Avraham as the Ashkenazi custom, should be discarded as factually wrong. This is position of Levush (Levush HaChur 267:2) and the Vilna Gaon (Biur HaGra OC 459:2), both of whom reject the *alot to zeit* position based on the astronomy and regard it as a mistake. Other poskim may disagree on the basis that halachic psak is based on halachic factors and not science. R. Notis argues that the Ashkenazi Rishonim were far less scientifically aware and were mistaken on some of these key astronomic issues while the Sefardim were far more accurate and, as such, must be followed on this. In any event, this is the position of the Gra. Secondly, R. Notis points out that the Magen Avraham only ruled this position for the laws of Kriyat Shema, which is a Torah mitzva, and never intended that an '*alot to zeit*' calculation should be used for any other halachic issue.

34. Some communities are machmir for the later Plag according to the Magen Avraham. For them, to daven or light candles before this time would be invalid and a beracha levatala.

35. By way of example, on Friday June 13 2025 in Jerusalem, Plag according to the Gra is 6.17pm. Plag according to the Magen Avraham is at 7.14pm. Regular candle lighting time in Jerusalem (40 mins before shekiya) is actually at 7.10pm!! So, the 'Early Shabbat' minyan according to the Magen Avraham would gain nothing at all.

36. The early recitation should be done with explicit intention NOT to fulfil the mitzva of Shema (MB 235:8).

37. Note that some Rishonim ruled that in an 'early Ma'ariv' ONLY the Amidah is said and Shema with berachot should be said later after dark (Rosh Berachot 4:6).

38. The first two paragraphs must be repeated. The third paragraph of tzitzit is specific to daytime and is recited at night to remember Yetziat Mitzrayim at night. This is satisfied by a mentioned after Plag, so technically the third paragraph does not need to be repeated again after dark. However the Mishna Berura (235:11) recommends that all three paragraphs should be repeated after dark.

39. Another solution would be to set an alarm to remind him to say Shema, or ask someone else not at the meal to remind him. In such a case, the meal can be started at any time. Personally, I move my watch over to the opposite arm during the 'early Ma'ariv' to remind me to repeat the Shema (and, where relevant, to count the Omer).

40. It may be sensible to interrupt the meal to say Shema as soon as it gets dark. Some people get into the habit of saying Shema straight after benching at the Early Shabbat Friday

28. (ו) מיד - ואם לאחר שהתפלל מעריב אין עד הלילה חלי שעה יש ליזהר שלא להתחיל לאכול, אלא ימתין עד הערב ויחזור ויקרא ק"ש בלא הצרכות ואח"כ יאכל הואיל ולהרצה פוסקים לא יאזיז ידי חובת ק"ש קודם הלילה. מיהו הנוהג להקל בזה אין למחות צידו דיש לו על מי לסמוך. וכ"ז לענין היתר אכילה, אבל לענין ק"ש גופא דהוא דאורייתא אין לסמוך ויזהר לקרותה בלילה ללא ידי חובת ק"ש.

משנה ברורה סימן רס"ז ס"ק ו

The Mishna Berura recommends that one should be careful not to start the meal within a half (halachic) hour of the zman for Shema.⁴¹ However, if one davened Early Shabbat and there is a need to start the meal⁴², one can rely on this to start the meal in this period⁴³.

B6] MAKING KIDDUSH UNDER MARS!

29. וראיתי מי שכתב שיקדש דווקא קודם לילה כי בתחלת ליל שבת הוא מזל מאדים ובסוף יום ו' הוא מזל צדק לכן יקדש בצדק [מג"א שם]. ולענ"ד הוא תמוה! דח"ו לומר שאנחנו תחת המזלות, ואדרבא ראיתי בקדמונים שהאומות הקדמונים היו יושבים בשבת בחשך ובוכים מפני שהמזלות של שבת מורים לרעה. והקב"ה צוה אותנו להיפך להדליק הרבה אור ולהתענג עצמינו להראות שאנו למעלה מהמזלות ואותנו לקח ד' להוציאנו ממערכת השמים. ואיך נאמר כזה! וצע"ג. והבוטח בד' חסד יסובבנו!

ערוך השולחן אורח חיים סימן רע"א סעיף יא

One ADVANTAGE of early Shabbat is that it avoids the concern of the Ashkenazi custom⁴⁴ not to make kiddush during the first hour of the night of Shabbat⁴⁵ since the Mazal of Mars is dominant. The Aruch Hashulchan dismisses the custom strongly!!

B7] EATING A SHABBAT MEAL BEFORE DARK

30. תנו רבנן: כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלש. רבי חידקא אומר: ארבע. אמר רבי יוחנן: ושניהם מקרא אחד דרשו (שמות ט"ז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־לְהוֹי הַיּוֹם כִּי־שַׁבַּת הַיּוֹם לָהּ הַיּוֹם לֹא תַמְצָאֶהוּ בַשָּׂדֶה. רבי חידקא סבר: הני תלתא היום - לבר מאורתא, ורבנן סברי: בהדי דאורתא.

שבת קיז

The Gemara learns that one must eat at least 3 meals on Shabbat day.

31. הטעם דכיון דקבל עליו שבת והוסיף מחול על הקודש נחשז כשצט לענין זה דיכול לקדש ולאכול מיד ויכול לגמור סעודתו מצע"י. ויש חולקין וסוצרין שיזהר למשוך סעודתו עד הלילה ויאכל כזית בלילה. וטעמם דכיון דהג' סעודות ילפינן ממה דכתיב *אכלהו היום כי שבת היום לה'* וגו', צעינן שיקיים אותם ביום שבת עצמו. ולכתחלה נכון לחוש לדבריהם.

משנה ברורה סימן רס"ז ס"ק ה

The Mishna Berura rules that one may finish the Friday night meal while it is still day. It is nevertheless preferable⁴⁶ to extend the meal so as to eat at least one kezayit⁴⁷ after dark.⁴⁸

B8] ASKING ANOTHER JEW WHO HAS NOT MADE EARLY SHABBAT TO DO MELACHA

32. י"א שמי שקבל עליו שבת קודם שחשכה מותר לומר לישראל חבירו לעשות לו מלאכה. הגה: ומותר ליהנות מאותה המלאכה בשבת.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רס"ג סעיף יז

The Shulchan Aruch rules that a Jew who has accepted Early Shabbat MAY ask another Jew⁴⁹, who has not accepted Shabbat to perform melacha for him on Friday afternoon.

night meal.

41. This is usually not a problem unless things drag out unusually. For example, Early Shabbat minyanim at this time of year in Jerusalem are at around 6.00pm (for Mincha). People are usually home to start the meal by 7.15-ish. The problematic period of ½ hour before the zman for Shema starts at around 7.45pm.

42. Such as for Shalom Bayit or Hachnasat Orchim considerations.

43. On the basis that one has said Kriyat Shema earlier and fulfilled the obligation according to some Rishonim. However, if one started a meal within this period, Shema should be repeated as soon as it is dark.

44. The earliest clear source is the Maharil - 15C.

45. There are various opinions on how to calculate this. Some say between 6pm and 7pm. For further details on this and the custom generally, see <http://hirhurim.blogspot.com/2008/02/kiddush-between-6-7-pm.html>

46. Another solution could be to eat 3 meals during Shabbat day (Pri Megadim MZ OC 267).

47. Many poskim understand that this kezayit should be bread. Others permit it to be any food at the end of the meal.

48. Since there are opinions (eg Bach) which rule that one may not eat the meal before night.

49. Asking a non-Jew after bringing in Early Shabbat is permitted in cases of need, but not if the whole community has accepted Shabbat - see below - and only until nightfall.

To download more source sheets and audio shiurim visit www.rabbimanning.com

33. (סד) מותר לומר – דכיון שלחצירו מותר אין איסור אמירה שייך בזה. וסעיף זה איירי כשיש שבות הרבה עד כ"ש. דאם הוא סמוך לבין השמשות צודאי קבלו רוב אנשי העיר שבת והמיעוט נגרר אחריו כע"כ ...

משנה ברורה סימן רסג ס"ק סד

The Mishna Berura clarifies that this is only before the normal time for accepting Shabbat since this includes everyone.

B9] KABBALAT SHABBAT - INDIVIDUALS vs COMMUNITIES, MEN vs WOMEN

34. אם רוב הקהל קבלו עליהם שבת המיעוט נמשכים אחריהם על כרחם.

שולחן ערוך אורח חיים סימן רסג סעיף ב

The Shulchan Aruch rules that if most of the community accepts Shabbat, the minority who do not wish to are automatically 'pulled' into the acceptance of Shabbat, whether they like it or not.

35. כשהבעל קבל שבת מבעוד יום איך הוא דין האשה כ"ה שבט תשכ"ג. הנה כשהבעל קבל עליו שבת מבעוד יום אם האשה נמי נאסרה במלאכה? לכאורה פשוט שאינה נגררת אחריו דכמו שאינו יכול לחייבה בנדריים שנדר אף שהוא למיגדר מילתא, ואף באמר בפירוש שאף היא תאסר ותתחייב, כמו כן אינו יכול לאוסרה במלאכה בדין תוספת שבת בקבלתו עליו לא רק בסתמא אלא אף בפירוש שהוא מקבל שבת גם לאסור את אשתו אינו כלום. ואף שקבלת שבת אינו מדין נדר דהא אין על זה לאו ועשה דנדרים, אלא עשה דתוספת שבת להסוברים שהוא מדאורייתא משום דכן הוא דין התוספות שאין לזה שיעור אלא מאחר פלג המנחה מעת שקבל עליו השבת היינו שקראו בשם שבת הוא איסור התוספת ...

... מ"מ הא איכא דסברי דדין התוספת הוא רק מדרבנן. ולכן כיון שהוא לדינא שלהסוברים דתוספת הוא מדרבנן אין לאוסרה, ואף להסוברים שתוספת דאורייתא נמי לא ברור האיסור באשתו ... אין לנו לאוסרה בברור. אבל מן הראוי להחמיר שלא תעשה מלאכה לצורך בעלה, משום דרוב ראשונים הא סברי דהתוספות הוא מדאורייתא אבל מלאכות שלא שייכי להבעל אין לאוסרה מצד קבלתו.

והנה כל זה הוא בקבלת הבעל עצמו אבל בקבלת כל הקהל נאסרו כולם אף אם יש מיעוט שלא קבלו, שהמיעוט נמשכים אחריהם בעל כרחם ... וליכא נידון כלל דאז נאסרה האשה מצד עצמה. אבל יש לידון באם יש בעיר בתי כנסיות הרבה שאין אחת נמשכת אחר חברתה כדאיתא במ"ב שם ס"ק נ"א, והאשה הולכת לביהכ"נ אחר או אינה הולכת כלל לשום ביהכ"נ איך הוא דין האשה כשהבעל קבל שבת בביהכ"נ שמתפלל בעוד היום גדול ובבית הכנסת האחר לא קבלו שבת?

והנכון לע"ד דאם מה שקבלו שבת בבית הכנסת שמתפלל הבעל הוא לכוונת מצוה לקדושת השבת שיהיה תוספת יותר גדול או בשביל חשש שלא יבואו להתאחר במלאכה והוא מנהג קבוע שם, הוא בדין מנהג שעל האשה להתנהג במנהגי הבעל כשיש חלוקים בין מקום האשה למקום הבעל ואף שלא קבלה היא נמשכת גם בע"כ ואסור לה לעשות אפילו מלאכת עצמה. ואם רק נזדמן שבשבת זו החמירו מאיזה טעם לקבל שבת קודם אין זה בדין מנהג ולא נמשכת אחר הבעל ומותרת במלאכת עצמה בפשיטות, ובמלאכת הבעל אף שאין לאוסרה בברור מן הראוי להחמיר כדלעיל. ואם אינו לכוונת קדושת השבת אלא משום שאין רוצים לשנות זמן האכילה מהרגלם בימי החול כמו שהוא בהרבה בתי כנסיות במדינה זו, וכדחזינו שרק בימות הקיץ שהימים ארוכים עושין כן ולא בימות החורף שהימים קצרים, אין זה כלל בדין מנהג ולא נאסר אלא הבעל שקבל כבר שבת שמ"מ היא קבלה אף שאינה לשם מצוה. אבל האשה לא נאסרה ומותרת במלאכת עצמה בפשיטות, ובמלאכת הבעל שעכ"פ חלה קבלתו עליו מן הראוי להחמיר, כדלעיל.

גם מסופקני בקבלה כזו שאינה לכוונת מצוה, שאפשר שהמיעוט לא ימשך אחר הרבים דהא לא מצינו אלא בעובדא דהריב"ם במרדכי ספ"ב דשבת שהיה זה בקהל שאמרו ברכו שבסתם היה זה בקהל שנתכוונו למצוה לקדושת שבת והראיה שלו מגמרא היה שם למצוה, ולא כשהכוונה אינה למצוה כלל ואף באין שם אלא ביהכ"נ אחד אלו שלא היו שם ולא קבלו שבת אולי אין נמשכים אחריהם וצ"ע לדינא. ידידו, משה פיינשטיין.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן לח

Rav Moshe Feinstein ruled that (i) a wife may not be required to accept Shabbat early just because her husband does, although he recommends that she should not do melacha for him once he has accepted Shabbat⁵⁰; (ii) although individuals in the community are bound to accept Shabbat early if the community does, this does bind multiple communities in the same town. One community is not 'drawn' after the other but can chose its own minhag; (iii) even when there is one community and it makes Early Shabbat, this will only bind individuals if early davening is a chumra in Tosefet Shabbat to enhance the kedusha of Shabbat. If it is simply a convenience to eat early, this will not bind others.

• As such, the wife is NOT bound to accept Shabbat early just because the husband does and she may continue to do melacha after he has accepted Shabbat.

• Nevertheless, other poskim⁵¹ recommend that a wife should accept Shabbat when her husband does so in the Early Shabbat minyan⁵². She will thus need to estimate when he gets to 'Lecha Dodi' (usually around 25 minutes after the start of Mincha, if the minyan starts on time!) and she should light candles between Plag and that time.

50. Some poskim even question this stringency and permit her to do melacha for him too - see Shemirat Shabbat Kehilchata 46:7 fn42.

51. See Shu't Shevet Halevi 7:35

52. It is certainly preferable that the rest of the family who were not at shul should have accepted Shabbat before the husband comes home from shul on Friday afternoon.